

Noblesse oblige

Nieuwe wegen in de opleiding tot registeraccountant aan de Vrije Universiteit

J. Waardenburg en Prof. L.C. van Zutphen

1 Inleiding¹

Onder invloed van EG-wetgeving dient de opleiding tot registeraccountant in Nederland te worden aangepast. Een van de belangrijkste wijzigingen betreft de invoering van een verplichte praktijkstage van 3 jaar.

De faculteitsraad van de faculteit der Economische Wetenschappen en Econometrie van de VU heeft besloten om het theoretisch deel van het accountantsexamen in belangrijke mate onder te brengen in een fulltime doctoraalopleiding van 4 jaar, opdat direct in aansluiting daarop kan worden begonnen met de praktijkopleiding.

De theoretische vorming wordt vervolgens afgerond in de praktijkondersteunende Postdoctorale Accountantsopleiding Nieuwe Stijl. Deze Postdoctorale Opleiding Nieuwe Stijl is er met name op gericht de stagemeester te ondersteunen en veel aandacht te besteden aan de professionele vorming van de aankomend registeraccountant.

De praktijkopleiding vindt plaats bij de kantoren en diensten onder leiding van een stagemeester. Richtlijnen en procedures met betrekking tot de praktijkopleiding en de rol van de stagemeester worden op een later tijdstip door het bij de wet in te stellen Examenbureau opgesteld.

In hoofdstuk 2 wordt een toelichting gegeven op de afstudeerrichting Doctoraal Accountancy aan de VU, waarbij aandacht wordt besteed aan de uitgangspunten en doelstelling van deze nieuwe afstudeerrichting, aan de markante verschillen ten opzichte van de docto-

raal afstudeerrichting die tot voor kort voorbereide op de Postdoctorale Accountantsopleiding aan de VU en aan het programma in hoofdlijnen van de nieuwe afstudeerrichting. Hoofdstuk 3 is geheel gewijd aan de Postdoctorale Opleiding Nieuwe Stijl. Daarin wordt een schets gegeven van de doelstellingen, de programma-opzet en de vernieuwde onderwijsaanpak voor de verschillende vakken.

2 Doctorale afstudeerrichting Accountancy aan de Vrije Universiteit

2.1 Uitgangspunten bij het opzetten van afstudeerrichting Doctoraal Accountancy

De uitgangspunten voor een doctoraal-curriculum Accountancy zijn vanuit drie invalshoeken geformuleerd, te weten:

- aard van de werkzaamheden van de accountant;
- wettelijk kader;
- onderwijsdoelstellingen.

Kort zal worden toegelicht welke belangrijke uitgangspunten vervolgens gekozen zijn.

Aard van de werkzaamheden

De overwegingen die ten grondslag liggen aan het opzetten van de nieuwe afstudeerrichting

J. Waardenburg, registeraccountant, is vennoot van Coopers & Lybrand. Hij is tevens universitair hoofddocent bij de accountantsopleiding aan de VU.

Prof. L.C. van Zutphen, registeraccountant, is hoogleeraar Accountantscontrole aan de VU. Hij is lid van de Orde van Organisatiedeskundigen en -Adviseurs en voorzitter van het Limperg Instituut.

zijn, dat de aanstaande registeraccountant bedrijfseconomisch breed opgeleid dient te zijn, teneinde in de controlefunctie en de daarmee samenhangende adviesfunctie optimaal en eigentijds te kunnen functioneren. Van de accountant wordt verwacht, dat hij in staat is intensief met het topmanagement en commissarissen mee te denken over een groot aantal onderwerpen betreffende de bedrijfsvoering. De nieuwe afstudeerrichting diende derhalve een bedrijfseconomische afstudeerrichting te zijn binnen de Faculteit der Economische Wetenschappen en Econometrie. Deze wetenschappelijke oriëntatie op de kernvraagstukken van de bedrijfseconomie acht de faculteit voor toekomstige registeraccountants van wezenlijke betekenis. Conform dit streven - gesteund door het faculteitsbestuur en het Curatorium van de Postdoctorale Accountantsopleiding - is een studieprogramma samengesteld dat afgeleid is van de Financieel Administratieve afstudeerrichting, de variant die VU-bedrijfseconomen thans volgen als voorbereiding op de Postdoctorale Accountantsopleiding. Het behoeft weinig betoog, dat de hoofdvakken in de nieuwe richting Accountantscontrole (AC), Bestuurlijke Informatieverzorging (BIV/AO) en Externe Verslaggeving (EV) zouden worden en dat voor deze vakken voldoende college tijd ingeruimd diende te worden.

Wettelijk kader

Het doctoraal-curriculum is primair bedoeld om de aankomend registeraccountant de theoretische basiskennis bij te brengen in een aantal specifiek in het Examenbesluit Registeraccountants genoemde vakken, namelijk Accountantscontrole, Bestuurlijke Informatieverzorging, Externe Verslaggeving, Recht, Belastingrecht en de bedrijfseconomische vakken. De Wet Registeraccountants (WRA) stelt immers, dat met de praktijkstage pas kan worden begonnen indien de basiskennis in de hoofdvakken op een voldoende niveau is getentamineerd.

Uit de WRA en het Examenbesluit is dus af te leiden welke vakken ten minste deel uit die-

nen te maken van de opleiding tot registeraccountant alsmede het kennisniveau dat voor die vakken minimaal vereist is voor aankomend registeraccountants.

Onderwijsdoelstellingen

Op dit punt is aangesloten op de voor de faculteit gebruikelijke doelstellingen en eindtermen gesteld aan een doctoraal-curriculum bedrijfseconomie, waarin uiteraard begrepen zijn de opleidingseisen vastgelegd in de WRA en het Examenbesluit.

Bij de bepaling van de eindtermen diende ook recht gedaan te worden aan het aspect dat de Accountancy afstudeerrichting de eerste fase vormt van een beroepsopleiding en dat het derhalve noodzakelijk is al in deze fase vooral in de hoofdvakken van de opleiding een brug te leggen naar de praktijk.

Een en ander heeft geleid tot de volgende doelstellingen:

- bijbrengen van theoretische (basis)begrippen en beginselen, opdat de student over een gedegen portie kennis beschikt;
- toepassen van het geleerde in gestileerde casussen en eenvoudige praktijksituaties, zodat de student inzicht ontwikkelt, tot probleemanalyse in staat is en toepassingsgericht kan denken.

Tot slot wordt hier nog opgemerkt dat, bij de definitieve keuze van de vakken die in de Accountancy afstudeerrichting opgenomen dienen te worden, niet alleen rekening is gehouden met de mogelijkheden om naar de Postdoctorale Accountantsopleiding Nieuwe Stijl door te stromen, maar tevens de opleidingseisen voor doorstroom naar de Postdoctorale Controllersopleiding en naar de Postdoctorale EDP-audit opleiding in acht zijn genomen, twee andere succesvolle postdoctorale beroepsopleidingen aan onze faculteit.

2.2 Wijzigingen ten aanzien van afstudeerrichting Financieel Administratief

Zoals reeds eerder is opgemerkt, is de Financieel Administratieve afstudeerrichting uit-

gangspunt geweest voor de inrichting van de nieuwe afstudeerrichting Accountancy. De hoofdvakken in het Accountancy-curriculum zijn Accountantscontrole, Bestuurlijke Informatieverzorging en Externe Verslaggeving; deze hoofdvakken krijgen 14 studiepunten toebedeeld.

Om dit te realiseren zijn andere vakken in studiezwaarte teruggebracht. Tevens is de gelegenheid door hoogleraren van die vakken aangegrepen om de programmering te wijzigen met in het achterhoofd dat de vakken nu ook deel gaan uitmaken van de Accountancy afstudeerrichting. Het betreft de vakken: Belastingrecht en Financiering. Er bestaan ten aanzien van deze vakken ruime compensatiemogelijkheden in de postdoctorale accountantsopleiding door het volgen van bijzondere modules die nauw aansluiten op de specifieke praktijkbehoefte en waarin de laatste stand van de wetenschap is opgenomen.

De vrijgemaakte studiepunten zijn geheel aan het vak Accountantscontrole toegedeeld, dat nog niet eerder als doctoraal vak werd verzorgd.

Het verminderen van de studiezwaarte in deze vakken heeft niet zonder meer tot gevolg dat de toekomstige registeraccountant over een minder diepgaande kennis op deze vakgebieden beschikt. Zoals uit hoofdstuk 3 zal blijken, kunnen studenten in de Postdoctorale Accountantsopleiding Nieuwe Stijl keuzemodules volgen en langs deze weg zich meer specialistisch scholen in onderwerpen van eigen keuze. Bijvoorbeeld meer gefocust op de eigen beroepspraktijk (overheid, openbare praktijk, interne accountancy).

Teneinde het vak Externe Verslaggeving, dat deel uitmaakt van het vak Kosten- en Winstvraagstukken, voor Accountancy voldoende accent te geven, is bepaald dat het te volgen werkcollege Externe Verslaggeving als onderwerp heeft, evenals het te volgen Bedrijfspracticum.

Om het vak Bestuurlijke Informatieverzorging op een voldoende zwaar niveau te brengen is een liaison aangegaan met het vak Computer-

en communicatiesystemen. De collegeprogrammering van beide vakken vindt plaats in nauw overleg tussen beide hoogleraren. Hoofddoelstelling is dat het vak Computer- en communicatiesystemen voor accountants voldoende relevante programma-onderdelen bevat.

Het tot stand komen van bovengenoemde aanpassingen in het Financieel Administratieve curriculum is vergezeld gegaan van uitvoerig overleg tussen hoogleraren met de bestuursorganen van de faculteit en heeft uiteindelijk geleid tot de afstudeerrichting Accountancy aan de Economische faculteit van de VU.

2.3 Programma afstudeerrichting Doctoraal Accountancy

Met ingang van het studiejaar 1994/1995 gaat de afstudeerrichting Accountancy aan de VU van start. De economiestudent dient na het derde semester zijn of haar keuze te bepalen ten aanzien van de te volgen doctorale afstudeerrichting. Verandering van afstudeerrichting op een later tijdstip is evenwel niet uitgesloten; de praktische haalbaarheid daarvan is echter afhankelijk van het tot dan toe gehaalde studietempo en de mate van verwantschap met de nieuw gekozen afstudeerrichting. Er zijn derhalve ook mogelijkheden voor studenten die reeds verder gevorderd zijn dan het tweede jaar om af te studeren in de accountancy-richting en vervolgens door te stromen naar de Postdoctorale Accountantsopleiding Nieuwe Stijl.

In schema 1 is een programma-overzicht van de nieuwe afstudeerrichting Accountancy weergegeven en tevens is aangegeven volgens welk schema gestudeerd kan worden.

Schema 1: Programma-overzicht afstudeerrichting doctoraal Accountancy

	Algemeen deel doctoraal	Bijzonder deel doctoraal hoofdvakken (hoorcolleges)	Bijzonder deel doctoraal (werkcolleges)	Overige studie- onderdelen doctoraal	stp
4e/vj sem.	Voortg. Boekhouden Fin. Rekenkunde Econ. Ethiek Econ. Filosofie Computerpract. BE	Financiering I Org. & Leiding I			2,5 3 3 3 3 5 5 24,5
5e/nj sem.	Voortg. Boekhouden vervolg	Kosten & Winst I CCS Belastingrecht BIV/AO			2,5 5 5 5 5 22,5
6e/vj sem.	Computerboekhouden Inleiding Recht	Kosten & Winst II AC I	BIV/AO II Belastingrecht		1 3 5 5 4 4 22
7e/nj sem.		AC II (incl. werkcol. klein) Recht I	Kosten & Winst II	Bedrijfs- pract.	5 5 4 5 19
8e/vj sem.			AC II (werk- col. groot)	Scriptie	4 13 17
					105

Na afronding van het gehele doctoraal-programma ontvangt de student de doctoraalbul. Hij of zij is dan een universitair gevormde bedrijfs econoom met een gedegen theoretische accountancy-kennis en derhalve gereed om met de verplichte praktijkstage te beginnen. Gelijktijdig kan aan de Postdoctorale Accountantsopleiding Nieuwe Stijl worden deelgenomen. In dit onderdeel kan het theoretische deel van het accountantsexamen na circa 1,5 jaar worden afgerond.

Zoals eerder opgemerkt behoort doorstroming naar de Postdoctorale Controllersopleiding of tot de EDP-audit opleiding eveneens tot de mogelijkheden na het behalen van de doctoraalbul Accountancy.

3 Postdoctorale Accountantsopleiding Nieuwe Stijl aan de Vrije Universiteit

3.1 Doelstellingen en kenmerken

Doelstellingen

Een algemeen uitgangspunt is dat de Postdoctorale Accountantsopleiding van de VU opleidt tot registeraccountant middels een opleiding van hoge kwaliteit; uiteraard is daarmee vanzelfsprekend voldaan aan de opleidingseisen voor het wettelijke controleurschap. De invoering voor de verplichte praktijkstage is zeer bepalend voor de opzet van de Postdoctorale Accountantsopleiding Nieuwe Stijl aan de VU. Hoewel de WRA geen nadere eisen stelt ten aanzien van onderwijsondersteuning gedurende de praktijkstage, benoemt het Examenbesluit Registeraccountants een aantal specifieke controlewerkzaamheden, dat gedurende de praktijkstage naar tevredenheid van de stagemeester uitgevoerd dient te worden. De opleiding moet dus een nuttige aanvulling vormen op de praktische werkzaamheden en daarmee de stagemeester ondersteunen. Kijkend naar de kerntaken van de accountant en naar de omgeving waarin de registeraccountant zijn controle- en adviesfunctie vervult kan al snel geconcludeerd worden dat de accountant opgeleid dient te wor-

den tot een professionele dienstverlener, die over brede vaktechnische deskundigheid beschikt en deze kennis in het krachtenveld van cliëntbelangen, maatschappelijke belangen, doelstellingen van de eigen organisatie en diverse technische ontwikkelingen kan profileren en presenteren of met andere woorden 'aan de man brengt'. Gedurende de opleiding dient de aankomend registeraccountant in zowel het deskundigheidsaspect als in het presentatie- en attitude-aspect onderwezen en getraind te worden.

De volgende stap is vast te stellen hoe het onderwijs vorm moet krijgen om praktijkondersteunend te zijn, bij te dragen aan de professionele vorming van de registeraccountant en een waarborg te verschaffen voor een opleiding op hoog niveau.

Kenmerken

Gegeven de bovengenoemde doelstellingen kan geconcludeerd worden dat de nieuwe postdoctorale opleiding in de volgende aspecten voorziet:

- 1 theoretische verdieping
- 2 toepassing van theorie in de praktijk op een interdisciplinaire en geïntegreerde wijze en
- 3 ontwikkelen van vaardigheden voor het managen en organiseren van de accountantsfunctie

Hieronder volgt een korte toelichting op elk van deze aspecten.

ad 1. Het is noodzakelijk de theoretische vorming in de postdoctorale fase uit te diepen en af te ronden ter onderbouwing van de deskundigheid van de aankomend registeraccountant. Feitelijk dient de student in de postdoctorale fase het theoretisch deel van het accountantsexamen te kunnen afronden

ad 2. Het behoeft weinig betoog dat toepassingsgericht onderwijs in een beroepsopleiding van belang is; echter het wordt wenselijk geacht de student vooral ook vertrouwd te maken met de complexiteit waarin praktische problemen zich voordoen en de student te trainen de opgebouwde kennis van alle vakgebieden tot één geheel te maken.

ad 3. De accountant oefent heden ten dage zijn beroep uit in een omgeving die veel belangentegenstellingen kent en tevens gekenmerkt wordt door elkaar snel opvolgende maatschappelijke en technische ontwikkelingen. Voor de kwaliteitshandhaving van de beroepsuitoefening is het wenselijk de accountant te trainen en voor te bereiden op deze aspecten van de beroepsuitoefening.

Vanuit de gedefinieerde doelstellingen wordt ook inhoud gegeven aan de organisatorische kenmerken van de nieuwe postdoctorale accountantsopleiding. Het opleiden tot registeraccountant vraagt, voor wat betreft de hoofdvakken, om een vast curriculum dat doorlopen dient te worden alvorens sprake is van het behalen van het theoretisch gedeelte van het accountantsexamen. Het streven om een praktijkondersteunende opleiding te zijn voegt daaraan toe, dat er aandacht is voor *praktische training, integratie en keuze-onderwerpen* (bijzondere modules).

Al deze componenten zijn samengebracht in het curriculum van de nieuwe postdoctorale accountantsopleiding van de Vrije Universiteit. Gedurende de postdoctorale fase worden dus het theoretisch deel van het examen afgerond alsmede het praktijkgedeelte van het accountantsexamen; het behalen van beide examenonderdelen resulteert in het diploma registeraccountant en het recht tot inschrijving in het register. De vakken worden modulair opgezet en worden gekoppeld aan uit te reiken deelcertificaten. Het deelnemen aan enkele geselecteerde modules resulteert echter niet in het accountantsdiploma; daarvoor dient het gehele curriculum met succes te zijn gevolgd.

De Postdoctorale Accountantsopleiding Nieuwe Stijl zal naar verwachting in het studiejaar 1995/1996 van start gaan. Een overgangsregeling van de oude naar de nieuwe structuur is inmiddels in voorbereiding.

3.2 Opzet studieprogramma

Algemeen

Het studieprogramma omvat hoorcolleges, werkcolleges en practicumcolleges. Alle drie

onderwijsvormen worden ondersteund met moderne onderwijsmethoden en -hulpmiddelen. De benodigde specialisten zijn bij de Vrije Universiteit aanwezig.

Bij het samenstellen van het curriculum voor de Postdoctorale Opleiding Nieuwe Stijl is rekening gehouden met het feit, dat het theoretisch accountantsexamen ook in de nabije toekomst een landelijk deel zal omvatten.

In de postdoctorale fase vindt de theoretische verdieping en afronding plaats voor de hoofdvakken Accountantscontrole (AC), Bestuurlijke Informatieverzorging (BIV/AO) en Externe Verslaggeving (EV), derhalve is het onderwijs in de vakken AC en BIV/AO mede gericht op de training voor het landelijk examen.

Het curriculum van de Postdoctorale Accountantsopleiding Nieuwe Stijl van de Vrije Universiteit omvat vijf verplichte vakken, te weten:

- Accountantcontrole
- Bestuurlijke Informatieverzorging
- Externe Verslaggeving
- EDP-audit en
- Ethiek en management van de accountantsfunctie.

Voorts dient de student deel te nemen aan de volgende onderdelen:

- twee bijzondere modules (naar keuze)
- vaardighedenpracticum
- drie integratieblokken en
- afstudeeropdracht.

De nominale programmaduur is 2,5 jaar en het programma vertegenwoordigt circa 45 studiepunten. De vijf verplichte vakken worden in de vorm van hoor- en werkcolleges gegeven. De onderwijsvorm voor de bijzondere modules kan per module verschillen, afhankelijk van de onderwerpen. Het vaardighedenpracticum (VP), de integratieblokken (IB) alsmede het vak Ethiek en Management van de Accountantsfunctie (E&M) zijn erop gericht de cursist om te leren gaan met en te trainen in praktische zaken, waarvan er een aantal specifiek in het Examenbesluit Registeraccountants 1994 ge-

noemd worden. De studie wordt afgerond met een afstudeeropdracht, gericht op een praktisch probleem/casus; ter begeleiding van deze opdracht wordt een beperkt aantal colleges gegeven. De afstudeeropdracht maakt deel uit van het praktijkgedeelte van het accountantsexamen, te zamen met de praktijkstage van 3 jaar.

Hierna volgt het programma-overzicht van de vernieuwde postdoctorale opleiding (schema 2).

3.3 Vakken

Accountantscontrole

In dit onderdeel staan alle relevante fasen van het controleproces centraal (van opdrachtaanvaarding tot het uitbrengen van een rapport). Tevens zal er bijzondere aandacht gegeven worden aan risico-analyse en steekproeven.

Schema 2: Programma-overzicht Postdoctorale Accountantsopleiding Nieuwe Stijl

	Hoorcollege	Werkcollege	Overige studieonderdelen
1e sem vj	BIV/AO EV EDP E&M	BIV/AO EV -- E&M	VP IB
2e sem vj	E&M	BIV/AO E&M	
3e sem vj	AC EDP Mod	AC	VP IB
4e sem vj	Mod	AC	
5e sem nj	Mod		VP IP Scriptie- begeleiding

Bestuurlijke Informatieverzorging/Administratieve Organisatie

In dit gedeelte gaat het om onderzoek, evaluatie en advisering op het gebied van de business controls en de daarmee samenhangende administratieve organisatie en interne controle.

Verslaggeving (Management accounting en Financial accounting)

In dit vakgebied wordt intensief aandacht besteed aan de interne en externe verslaggeving. Daarbij wordt ingegaan op vraagstukken bij ondernemingen en organisaties zonder winst oogmerk, financiële instellingen, internationale aspecten e.d.

EDP-Audit

In dit onderdeel wordt aandacht besteed aan de invloed van de geautomatiseerde gegevensverwerking en de telecommunicatie op de opzet en uitvoering van de controle.

De accountant moet op dit gebied gesprekspartner kunnen zijn voor het management, hij moet samen kunnen werken met de EDP-auditor en in het kader van de jaarrekeningcontrole dient hij de eindverantwoordelijkheid - ook in een hoog geautomatiseerde omgeving - te kunnen dragen. Dat de cliënt ook een zekere adviesrol op dit terrein van de registeraccountant verwacht is evident.

Ethiek en Management van de accountantsfunctie

Op ethisch terrein zal aandacht worden besteed aan positionering van de accountant, wijzigingen in normen van het maatschappelijk verkeer en de invloed hiervan op de rol van de accountant, verzakelijking en commercialisering van het beroep.

Ten aanzien van de managementaspecten worden zaken als: organisatie van de controle, cliëntmanagement, communicatie en rapportering, offerteprocedures, interdisciplinair werken en kwaliteitsbewaking behandeld.

Vaardighedenpracticum

- Doel van het practicum

Het practicum heeft tot doel cursisten te be-

geleiden bij de werkzaamheden in de praktijk en voor te bereiden op het voldoen aan de eisen van het praktijkgedeelte van het examen. Met name hierdoor wordt de stagebegeleider ontlast en wordt een zeer praktisch element aan de cursus toegevoegd.

De te behandelen onderwerpen zijn afgeleid uit de wettekst van het examenbesluit registeraccountants 1994, artikel 9 en de toelichting daarop.

- **Werkwijze**

In het vaardighedenpracticum dient de nadruk te liggen op de eigen inbreng van de cursist vanuit de praktijk om deze te toetsen aan de theorie en de ervaringen van de andere cursisten en de docent. De docent is discussieleider en vult de theoretische aspecten aan, voorzover er lacunes zijn in de kennis c.q. het inzicht in de materie.

- **Practicum-onderwerpen**

Vastlegging van de Administratieve Organisatie

Vastlegging van de interne controlesystemen
Vastlegging van automatiseringssystemen in het bijzonder interne controle

Risico-analyse en materialiteitsbepaling

Opstellen gedetailleerd controleprogramma

Toepassen controletechnieken

Beoordelen van jaarrekeningen

Dossierbeschouwing/review

Opstellen van jaarrekeningen

Opstellen van accountantsverklaringen.

Integratieblok (IB)

- **Algemeen**

Per blok wordt twee dagen aaneengesloten les gegeven aan de hand van een casus waarin de hoofdvakken (AC, BIV/AO, EV, EDP audit en E&M) nadrukkelijk geïntegreerd aan bod komen.

De indeling van deze blokdagen wordt georganiseerd rond het thema '*controleproces*'

- Voorbereiding van de controle

- Uitvoering van de controle

- Afwerking van de controle, rapportering.

- **Werkwijze**

Gedurende deze blokdagen staat één casus centraal. Deelnemers dienen het studiemateriaal vooraf te bestuderen en tijdens de cursus wordt aanvullende informatie uitgereikt. De cursisten dienen in groepsverband (4-5 mensen) deelopdrachten uit te werken waarna presentatie plaatsvindt van de oplossingen.

De begeleiding van de blokcursussen dient plaats te vinden door meerdere docenten die elkaar aanvullen, breed georiënteerd zijn en in staat zijn om presentaties te begeleiden en te evalueren, groepen te motiveren en zondig een korte inleiding over een thema te houden.

Bijzondere modules (MOD)

Het volgen van twee modules naar keuze vormt een verplicht onderdeel van het curriculum. De student wordt op deze wijze in staat gesteld een bepaald onderwerp op meer specialistisch niveau te bestuderen en daarmee nauw aansluitend op de specifieke praktijkbehoefte.

Te denken valt aan de volgende onderwerpen:

- Bijzondere onderzoeken (controle grote projecten)

- Internationale en concernfiscaliteiten

- Ondernemingsrecht op concernniveau

- MKB (opvolging, fiscaliteiten)

- Financiële instrumenten

- Banken en verzekeringen

- Internationale verslaggeving (multinationals)

- Non profit/overheid

- Operational/Management audit

- Off-balance financiering

- Computercriminaliteit en fraudebestrijding

- Legal audit.

Dit is geen limitatieve opsomming en de onderwerpen dienen steeds gezien en aangepast te worden tegen de achtergrond van actuele ontwikkelingen.

4 De VU-opleiding tot registeraccountant samengevat

De totale opleidingsduur en zwaarte is gelijk gebleven ten opzichte van de huidige opleiding; een 4-jarige doctoraalstudie gevolgd door een postdoctorale fase van 2,5 jaar.

Voordelen van de nieuwe opleiding zijn:

- er is ruim tijd toebedeeld aan de accountancyvakken, zowel voor theorievorming als voor praktische vorming en training;
- de nieuwe afstudeerrichting Accountancy is een doctoraal opleiding in de bedrijfs-economie.

Nieuw voor een registeraccountantsopleiding is ook het praktijk-ondersteunende karakter en daarmee samenhangend de aandacht voor vaardigheden en attitudes, voor integratie van de hoofdvakken en voor specifieke praktijkproblemen. Door middel van het vaardighedenpracticum, het nieuwe vak Ethiek en Management van de Accountantsfunctie, integratieblokken en keuzemodules is aan het aspect praktijkondersteuning een ruime en praktijkgerichte invulling gegeven in het postdoctorale curriculum.

Tot slot worden de belangrijkste punten en fasen van de Accountantsopleiding nog eens in schemavorm weergegeven:

- 1 Doctoraal Accountancy
  - 4 jaar, fulltime studie
  - afronding theoretische basiskennis in de hoofdvakken
  - behalen van het doctoraalexamen geeft toegang tot praktijkstage
- 2 Postdoctorale Accountantsopleiding Nieuwe Stijl
  - 2,5 jaar, parttime studie
  - afronding theoretisch deel van het accountantsexamen na circa 1,5 jaar
  - gelijktijdig volgen van de praktijkstage
  - afronding praktijkgedeelte van het accountantsexamen
    - volbrengen praktijkstage na circa 2 jaar
    - afstudeeropdracht na circa 2,5 jaar
  - behalen RA-titel.

Al met al een nieuwe opleidingsstructuur, die een waarborg biedt voor het opleiden en functioneren van registeraccountants op topniveau. Een doelstelling die geheel overeenkomt met de lijfspreuk van onze Vrije Universiteit: *Noblesse Oblige*.

Noot

1 Met bijzondere dank aan mevrouw Drs. M. Daniëlson, registeraccountant, coördinator accountantsopleiding VU, voor haar belangrijke bijdrage aan dit artikel.